

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавська державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія
L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan
Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія
Опольський політехнічний університет, Польща

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII міжнародної
науково-практичної Інтернет - конференції**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У
КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"**

13 грудня 2023 р року
м. Полтава, Україна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавська державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія
L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan
Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія
Опольський політехнічний університет, Польща

**VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ – КОНФЕРЕНЦІЯ**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ
У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО
РОЗВИТКУ: АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ,
СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ
АСПЕКТИ"**

Збірник матеріалів
13 грудня 2023 р року

м. Полтава

***Свідоцтво ДУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(УкрІНТЕІ)
№709 від 17 листопада 2023 року***

Друкується за ухвалою кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля (Протокол № 12 від 15 грудня 2023 року.)

Матеріали VII міжнародної науково-практичної інтернет - конференції *"Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти"* – 13 грудня 2023 року, Полтава – 214 с.

У збірнику представлені матеріали конференції за наступними напрямками: агроекологічні, соціальні та економічні передумови трансформації сільськогосподарських угідь в екологічно стабільні; агроекологічні основи раціонального використання земель для створення екологічно стабільних територій; агроекологічні, соціальні та економічні аспекти сільськогосподарського природокористування територій; методика та методологія оцінки стану довкілля, ефективності управлінських дій зі створення і функціонування екологічно стабільних територій; оцінка та аналіз еко-соціальної і економічної стабільності територій; підвищення ефективності використання, відтворення і охорони природних ресурсів на екологічно стабільних територіях; агроекологічні, соціальні та економічні складові ефективного функціонування екологічно стабільних територій.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку екологічного господарювання, суспільства, сільського господарства й економіки.

Матеріали видані в авторській редакції.

Рецензенти:

Дегтярьов В. В. - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Харитонов М. М. - доктор сільськогосподарських наук, професор, керівник центру природного агровиробництва, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність даних та правильність посилань несуть автори наукових робіт

©Полтавський державний аграрний університет, 2023

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

- Писаренко В.М.** - завідувач кафедри "Захист рослин", доктор сільськогосподарських наук, професор. Професор кафедри "Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля" доктор сільськогосподарських наук, ПДАУ
- Тошко Крістов** - професор, директор інституту Європейської освіти, м. Софія, Болгарія
- Гаспарян Г.А.** - проректор, завідуючий аспірантурою Національного аграрного університету Єреван, Вірменія.
- Yuriy Sakhno** - Postdoctoral Fellow, Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
- Іргібаєва І.С.** - доктор хімічних наук, професор, професор кафедри хімії Євразійського національного університету ім.Л. М. Гумільова, Казахстан
- Калініченко А. В.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет (м. Ополе, Польща);
- Піщаленко М. А.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова

Писаренко П.В.

- завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля; доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Інженерної академії України

Відповідальний секретар

Галицька М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, завідувач науковою лабораторією Агроекологічного моніторингу, ПДАУ

Члени організаційного комітету

Самойлік М.С.

д.е.н., професор, кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Піщаленко М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Диченко О. Ю.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Тараненко А. О.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Калініченко В.М. -

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

ЗМІСТ

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКОЛОГО-ТРОФІЧНИХ ГРУП МІКРООРГАНІЗМІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ БІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УДОБРЕННЯ ҐРУНТУ	10
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Гризенко О.Л.</i>	
КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ЗАХИСТУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ ВОРСКЛА	15
<i>Диченко О.Ю.</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТЕХНОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ НА ПОКАЗНИКИ ҐРУНТУ АГРОЦЕНОЗІВ	18
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ПТАХОФАБРИК ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МІСКАНТУСУ ГІГАНТСЬКОГО (<i>MISCANTHUS GIGANTEUS</i>) ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОГАЗУ	21
<i>Галицька М.А., Шкура Т.В., Перепелиця О.В.</i>	
ЕКООФЕКТИВНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ БІОТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВІД ВУГЛЕВОДНІВ	25
<i>Калініченко В.М., Яременко О.В.</i>	
ВПЛИВ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА МІКРОБІОЛОГІЧНУ АКТИВНІСТЬ ҐРУНТУ	29
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Олійник А.О., Бибик Б.Ю.</i>	
ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІКОВОЇ СТРУКТУРИ НАСАДЖЕНЬ ОСНОВНИХ ПОРІД ДИКАНСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ, ДИКАНСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	34
<i>Галицька М.А., Гомля Л.М., Перепелиця Є.О.</i>	
ВПЛИВ СОРТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЖИТА ОЗИМОГО	42
<i>Баган А.В., Медянська В.В.</i>	
БОТАНІКО-МОРФОЛОГІЧНІ ТА БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РІПАКУ ОЗИМОГО	45
<i>Міленко О.Г., Харсун Б.О., Міленко Є.Г.</i>	
ОГЛЯД ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ	49
<i>Калініченко В.М., Кошишевський Д.С.</i>	

СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО - РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	52
<i>Диченко О.Ю.</i>	
УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ	55
<i>Новицький Р.М.</i>	
ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ДЕГРАДАЦІЇ ҐРУНТУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ	59
<i>Диченко О.Ю.</i>	
ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ МІКРОДОБРИВОМ НАНІТ ПРЕМІУМ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ КУКУРУДЗИ	61
<i>Баган А.В., Ковальчук В.В</i>	
ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА ФАКТОРІВ СПОСОБУ ЖИТТЯ, ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID- 19 ТА ВОЄНОГО СТАНУ	65
<i>Калініченко В. М., Чесак О.С.</i>	
ФОРМУВАННЯ НАСІННЄВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ	67
<i>Міленко О.Г., Вегеренко В. С., Юхта В. М.</i>	
ВПЛИВ СУПУТНИХ ПЛАСТОВИХ ВОД ТА ПРОБІОТИКІВ НА МІКРОБНИЙ ЦЕНОЗ ҐРУНТУ	71
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Середя Б.С., Бибик І.Ю</i>	
ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	76
<i>Барат Ю.М., Приходько В.В.</i>	
КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ З СУПУТНЬО-ПЛАСТОВОЮ ВОДОЮ ЯК ФУНГІЦИДУ В АГРОСИСТЕМАХ	79
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С</i>	
ВИХІД САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД ВЛАСТИВОСТЕЙ СОРТІВ	83
<i>Костіна М. Р., Кулик М. І.</i>	
РІВЕНЬ ВРОЖАЙНОСТІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ	85
<i>Линдов І., Онінко В.В.</i>	
ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ	87
<i>Гребенюк Е. Р.</i>	

ВПЛИВ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА МІКРОБІОЛОГІЧНУ АКТИВНІСТЬ ҐРУНТУ	92
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Олійник А.О., Бибик Б.Ю.</i>	
ПІДЖИВЛЕННЯ КУКУРУДЗИ МІКРОДОБРИВАМИ ПОЗАКОРЕНЕВИМ СПОСОБОМ	96
<i>Гордівський І.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ АЗОТФІКСАЦІЇ МІКРООРГАНІЗМАМИ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ У СИМБІОЗ З РОСЛИНАМИ ГОРОХУ	99
<i>Капустянський М.В.</i>	
ВІДНОВЛЕННЯ ЯКОСТІ ПОЛИВНОЇ ВОДИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОЕКОСИСТЕМ	103
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Жилін О.С., Шпирна В.Г.</i>	
ПРОБЛЕМА НЕСПРИЯТЛИВОГО ВІДБОРУ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	108
<i>Калініченко В. М., Гунченко А.Т.</i>	
РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ВАТ «ПОЛТАВСЬКИЙ ЗАВОД МЕДИЧНОГО СКЛА»	112
<i>Галицька М. А., Шкура Т. В., Перепелиця А. О.</i>	
ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТРИТИКАЛЕ ЯРОГО	117
<i>Бондар В.М., Юрченко С.О.</i>	
ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЕВТРОФІКАЦІЇ РІЧКИ ВОРСКЛА	121
<i>Самойлік М.С., Диченко О.Ю.</i>	
СТВОРЕННЯ БІОГУМУСУ ВЕРМИКУЛЬТУРОЮ ЗА ДОПОМОГОЮ ДОЩОВИХ ЧЕРВ'ЯКІВ ВИДУ LUMBRICUS TERRESTRIS.	123
<i>Калініченко В. М., Онищенко Р.В.</i>	
ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ЗЕРНА ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ПИВОВАРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	127
<i>Денисенко О.А., Криворучко Л.М.</i>	
ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКІВ	132
<i>Мокляк О.В.</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕРМЕНТАТИВНОЇ АКТИВНОСТІ ҐРУНТУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ БІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УДОБРЕННЯ ҐРУНТУ	135
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Бочаров Д.В.</i>	

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ	139
<i>Диченко О.Ю., Єщенко Я.</i>	
ПОТЕНЦІАЛ ЕФЕКТИВНИХ ПРАКТИК УПРАВЛІННЯ ГРУНТОМ АГРОЕКОСИСТЕМ У ЗМЕНШЕННІ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ.	141
<i>Богдарьова Д.В., Тараненко А.О.</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР	148
<i>Диченко О.Ю., Мельник В.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ СУМІШІ ПРОБІОТИЧНОГО ПРЕПАРАТУ SVITEKO-АГРОБІОТИК-01 ТА СПВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГІЇ ПРОРОСТАННЯ ТА СХОЖОСТІ	151
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С.</i>	
РОЗРАХУНОК ІНДЕКСУ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ М. ПОЛТАВА	155
<i>Липівська В.О., Тараненко А.О.</i>	
АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБКИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ АДАПТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НАГІДКИ ЛІКАРСЬКОЇ	159
<i>Вовк Р.А.</i>	
ВЛИВ НОРМИ ВИСІВУ ЧЕБРЕЦЮ ЗВИЧАЙНОГО НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛІКАРСЬКОЇ СИРОВИНИ	163
<i>Горобець Т.Д.</i>	
УРОЖАЙНІСТЬ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ІНОКУЛЯЦІЇ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ	167
<i>Міленко О.Г., Золтан О.І., Приймак Я.О., Мальченко С.О.</i>	
УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ	171
<i>Масич М.М.</i>	
ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АЛТЕЇ ЛІКАРСЬКОЇ	175
<i>Міленко О.Г., Невідничий О.С., Тихоненко Д.О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЗВІРОБОЮ ЗВИЧАЙНОГО	179
<i>Яременко П.О.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МІКРОДОБРІВ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ	184
<i>Міленко О.Г., Підлісний Ю.А., Жорник І.І.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ТА ПРИСТОСОВАНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ КОМПАНІЇ «БАЙЕР» В УМОВАХ ПОЛТАВЩИНИ	188
<i>Ванжула Д.В., Білявська Л.Г.</i>	

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ТА ПРИСТОСОВАНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ КОМПАНІЇ «БАЙЕР» В УМОВАХ ПОЛТАВЩИНИ

Ванжула Д. В.,
ЗВО СВО доктор філософії
Білявська Л. Г.,
доктор с.-г. н., професор
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна

Кукурудза – культура універсального призначення з високим рівнем урожайності. Культура є джерелом різноманітної сировини. Використовується у тваринництві та промислово-індустріальній сфері (паливо та олія). Часто має високу посухостійкість. Сучасні інноваційні та селекційні досягнення дозволили зміцненню конкурентних позицій України на внутрішніх й зовнішніх ринках. Україна є одним із ключових конкурентів США на ринку Китаю та одним із головних постачальників зерна кукурудзи в країни ЄС. Частка України у світовому виробництві кукурудзи становить 2-3% та займає четверте місце у світовому експорті кукурудзи (майже 80% вирощеного в країні зерна) [1].

Більш придатними для вирощування кукурудзи є ґрунтово-кліматичні умови Лісостепу. Використання генетичного потенціалу гібриду також сприяє підвищенню її виробництва. Але, в умовах будь-якого господарства можуть змінюватися їх головні господарсько-цінні ознаки, існувати різні технології та умови вирощування.

В Україні з кожним роком збільшуються обсяги виробництва зерна кукурудзи. Так, у 2023 році – показники врожайності були рекордними (10-15 т/га). Використання сучасних високоврожайних гібридів та оптимальних кліматичних умов дозволяє щорічно отримувати максимальні врожаї. Останнім часом, рівень та конкурентоспроможність зарубіжних селекційних компаній значно зріс. Створені сучасні високоврожайні

гібриди з потенціалом 15-20 т/га зерна [2]. Відповідно існують де-які проблеми розвитку зерновиробництва в Україні. Крім того, під час виходу країни з кризи (пандемія COVID-19, боєві дії в Україні) кукурудза залишатиметься однією з провідних культур.

Науково обґрунтовані практикою строки збирання гібридів кукурудзи. Суттєві втрати спричинює вилягання рослин, обвисання качанів, осипання зерна та ураження його хворобами й шкідниками. Вивчали гібриди однієї з провідних компаній - «Байер» (2022-2023 рр.). В умовах Полтавської області (недостатнє зволоження) вивчаєми гібриди компанії по різному реагували на показники зміни клімату [3]. Дещо змінювалися господарсько-цінні показники цих гібридів. Результати спостережень надано у табл. 1. Гібриди різних груп стиглості та ФАО зменшували показники холодостійкості, посухостійкості та стійкості проти фузаріозу.

Таблиця 1

Господарсько-цінні показники гібридів кукурудзи компанії «Байер» (Полтавська обл., 2022-2023 рр.)

Гібрид	ФАО	Група стиглості	Холодостійкість	Посухостійкість	Гнилі	Пластичність	Стійкість до фузаріозу
ДКС 3050	200	рс	9	8	9	8	8
ДКС 3789	250	рс	8	8	8	8	9
ДКС 3705	300	сс	9	8	9	8	9
ДКС 3811	320	сс	8	7	8	8	8
ДКС 4351 H&D Max Yield	350	сс	9	8	8	8	9
ДКС 4541 Max Yield	380	сп	8	7	8	8	8
ДКС 4717	400	сп	8	8	8	8	9
ДКС 5007	440	п	8	7	8	8	9

У табл. 2 надано кількісні показники господарської придатності

Таблиця 2

Кількісні показники господарської придатності вивчаємих гібридів кукурудзи, 2022-2023 рр.

Гібрид	Пошкодження бавовниковою совкою, %	Густота стояння тис./га	Вологість зерна, %	Стійкість до вилягання	Урожайність, т/га
ДКС 3050	1	75	16,8	7	8,5
ДКС 3789	1	73	13,3	7	10,3
ДКС 3705	5	72	15,4	8	8,1
ДКС 3811	8	71	17,4	7	8,6
ДКС 4351 H&D Max Yield	4	73	15,3	8	13,2
ДКС 4541 Max Yield	7	68	15,4	7	13,3
ДКС 4717	9	65	18,7	7	11,8
ДКС 5007	6	63	21,6	7	14,0
<i>середнє</i>	<i>5,13</i>	<i>70,0</i>	<i>16,74</i>	<i>7,25</i>	<i>10,98</i>

У багатьох регіонах України нині спостерігається поширення та підвищена шкідливість бавовникової совки [4]. Особливо на території України – у Запорізькій, Черкаській, Харківській областях, де рослини були пошкоджені до 25% качанів кукурудзи. Найбільше пошкоджених качанів відмічено на гібридах середньостиглої групи, найменше - у ранньостиглих та середньоранніх гібридів. На півночі Полтавської області зафіксовано пошкодження качанів більшості середньостиглих і пізньостиглих гібридів кукурудзи - до 30-50%. Густота стояння рослин коливалася в межах 63-75 тис. шт/га. Передзбиральна вологість зерна змінювалася від 13,3-16,8% (ранньостиглі гібриди) до 18,7-21,6% (пізні). Стійкість рослин до вилягання була в межах 7-8 балів. В цих умовах значно коливалася врожайність гібридів – від 8,5 до 14,0 т/га. Високий врожай показав ранньостиглий гібрид ДКС 3789 – на рівні 10,3 т/га. Серед середньостиглих – гібрид ДКС 4351 H&D Max Yield – 13,2 т/га. Пізній гібрид ДКС 5007 показав врожай 14,0 т/га.

Таким чином, за сприятливих умов у час проведення досліджень на зарубіжних гібридах компанії відмічено незначне пошкодження рослин

бавовниковою совкою - на рівні 1-9%, стійкість до фузаріозу – 8-9 балів, стійкість до вилягання – 7-8 балів. Збиральна вологість зерна була на рівні 13,3-21,6%. Найбільш врожайними були наступні гібриди: ДКС 3789 (10,3 т/га), ДКС 4351 H&D Max Yield (13,2 т/га), ДКС 4541 Max Yield (13,3 т/га), ДКС 5007 (14,0 т/га). Вирощування цих гібридів є рентабельним. Тому, рекомендуємо використовувати ці гібриди (різні ФАО та групи стиглості) кукурудзи в посушливих умовах Полтавщини. Особливості гібриду та індивідуальна технологія вирощування культури можуть безпосередньо вплинути на кінцевий результат – об'єм вирощеної продукції та її якість.

Список використаних джерел

1. Білявська Л. Г. Білявський Ю. В., Ванжула Д. В. Ринок кукурудзи в Україні: аналітичні та фінансові аспекти. Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 01 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 250-253.
2. Білявська Л. Г., Білявський Ю. В., Сокоренко Ю. А. Насіннєва продуктивність гібридів кукурудзи різних груп стиглості в умовах недостатнього зволоження. Актуальні питання та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва : матер. ІХ наук.-практ. інтернет-конф. / Редкол. В. В. Гангур (відп. ред.) та ін. ПДАА. 2020. С. 39–41.
3. Кулик М. І., Білявська Л. Г., Сиплива Н. О., Улізко П. М., Гайдай А. О. Мінливість елементів індивідуальної продуктивності та врожайності зерна гібридів кукурудзи. Аграрні інновації. 2022. Вип. 15. С. 111–119. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2022.15.17>
4. Білявський Ю. В., Білявська Л. Г., Кулик М. І. Бавовникова совка (*Helicoverpa armigera* Hbn.): особливості розвитку, їх поширення та шкідливість. Scientific progress & innovations. 2023. 26(1). 37-42. doi: 10.31210/spi2023.26.01.06 , <https://journals.pdau.edu.ua/visnyk>